

Гордана Ђилас
Библиотека Матице српске, Нови Сад
gordanadjilas@gmail.com

UDK 027.022(049.32)
027.7(049.32)

ЗБОРНИК МАЛЕ БИБЛИОТЕКЕ У ВЕЛИКОМ ДИЈАЛОГУ ЗА ПРОМЕНЕ

(Библиотекарско друштво Србије. *Мале библиотеке у великом дијалогу за промене: зборник радова XVI међународне конференције БДС, Београд, 12-13. децембар 2019.* Београд: Библиотекарско друштво Србије, 2020)

Библиотекарско друштво Србије наставља с радом на промовисању и развоју библиотечко-информационе делатности, између осталог и организовањем конференција, које се традиционално одржавају у част Дана библиотекара Србије, 14. децембра. Шеснаеста конференција *Мале библиотеке у великом дијалогу за промене* у организацији Друштва, одржана је у Народној библиотеци Србије 12. и 13. децембра 2019. године.

Након позива ауторима да доставе радове који су ушли у програм конференције, прихваћене радове су рецензирани чланови Програмског одбора конференције. У Програмском одбору Конференције радиле су др Татјана Брзуловић Станисављевић из Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”, др Бранка Драгосавац из Библиотеке Правног факултета Универзитета у Београду, мр Гордана Ђилас из Библиотеке Матице српске, Ана Јанковић из Народне библиотеке Бор и Оливера Настић из Библиотеке града Београда. Уређивање Зборника поверено је Гордани Ђилас. Све приспеле радове прочитали су сви чланови Програмског одбора, а предлози, сугестије и евентуалне исправке и дораде достављени су ауторима радова. Након тога, за зборник *Мале библиотеке у великом дијалогу за промене* прихваћено је четрнаест радова. Радови у зборнику распоређени су према редоследу излагања на конференцији.

Бојана Вукотић у тексту *Библиотечки ојранци на рекрејници*, којим се отвара Зборник, саопштава резултате емпиријског истраживања актуелног стања библиотечких оранака у Републици Србији. Ово стање

је анализирано у односу на међународне и националне смернице и стандарде, са указивањем на најважније проблеме али и на успешне примере из праксе. Стандардно квалитетан начин презентације рада колегинице Вукотић био је добар увод да се започне размишљање о теми конференције. Рад је методолошки утемељен, прецизан и прегледан.

Барбара Кавчић и Виолета Ботацо представиле су *Stručne standarde za specijalne knjižnice u Sloveniji (2018–2028)*. У раду је препозната важност и све већа актуелност положаја специјалних библиотека. Ауторке су приказале историју стандарда за специјалне библиотеке од првих до најновијих, који су усвојени на Националном већу за библиотечку делатност Словеније, 2018. године. Свакако да овај рад подстиче на размишљања у правцу да велике промене у библиотекарству данас изискују и промене у законским регулативама. Али утврђује и заједничке проблеме у библиотекама у региону. Може бити и показатељ како се положај специјалних библиотека може поправљати и усавршавати.

Александра Пикић нам је представила *Male knjižnice u području djelovanja sveučilišne matične službe iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* и на који начин оне остварују стручну подршку матичне службе на националном и регионалном нивоу. Разматрани су и проблеми који су настали након увођења Болоњског процеса, који је довео до повећања опсега послова и броја корисника у високошколским и специјалним библиотекама које су у фокусу овог истраживања.

Виолета Јовичинац Петровић и Небојша Цвејић су у тексту *Мали нису мали, само њако изгледају* представили рад четири мале библиотеке у Лапову, Книћу, Владимирцима и Малом Зворнику. У *сјабилно нејовољном њоложају културе у Рејублици Србији*, захваљујући *Закону о библиотечкој делатности* из 1994. године, када су локалне власти биле дужне да формирају библиотеку у својој општини, ове библиотеке успеле су да остваре завидне резултате у раду. Текст на пријемчив и занимљив начин промовише њихову активност, презентујући како проблеме са којима се сусрећу на разним нивоима, до активности и високог нивоа професионалности библиотекара који је још увек, нажалост, чврсто повезан са њиховим ентузијазмом.

Миљана Тодоровић је у тексту *Нови облици комуникације у Библиотеци Математичкој факултета у Београду* приближила рад библиотекара у високошколској библиотеци који су својим корисницима понудили нове облике комуникације увођењем андроид апликације *дезидерати* корисника као и бројним бесплатним едукативним курсевима.

Ђина де Алвис (Gina de Alwis), независни истраживач у библиотекарству и бивша управница библиотеке Института за менаџмент у Сингапуру, у тексту *Future-Proofing by Upskilling and Reskilling: Continuing Professional Development (CPD) for Lib Professionals* подсетила нас је на велике трансформације које су наступиле у библиотекарству захваљујући развоју технологија. Ове промене су условиле размишљања о новим компетенцијама библиотекара, а адекватан одговор на досезању ових компетенција види у сталном стручном усавршавању.

Рад Марије Гордић и Весне Абадић *Примена јединственог идентификатора аутора: пример добре праксе библиотекара Универзитетске библиотеке у Крајујевцу* представља још један вид осветљавања рада библиотекара при универзитету. Рад ће свакако послужити као пример успешног премошћавања проблема који настају због недоследног навођења ауторства применом јединственог индикатора аутора ORCID.

Обрад Вучковац, из Института за нуклеарне науке „Винча” је у раду *Управљање истраживачким подацима – нови вид услуге у библиотекама научноистраживачких институција* указао на утицај који научноистраживачке институције имају на савремено библиотекарство. Библиотекари научноистраживачких институција били су потакнути да радикално преиспитају своју улогу у научноистраживачком процесу те да се прилагоде новим улогама и захтевима научног рада. Аутор анализира анкету која је спроведена у Институту ради посебног вида подршке научно истраживању а која се тиче управљања истраживачким подацима. Као резултат ових настојања осмишљен је водич *Управљање истраживачким подацима* у виду посебног веб-сајта.

Ана Павловић, из Библиотеке Правног факултета Универзитета у Београду је у раду *Улога високошколских библиотека у образовању особа оштећеног вида* обухватила све врсте услуга које ова библиотека пружа корисницима оштећеног вида, представљањем односа законске регулативе и праксе. Рад ће, на примеру добре праксе послужити, као прилика да се размене искуства и поспешу сарадња у циљу подршке и побољшања услуга овом виду корисника.

На сличном трагу је и краћи рад Марте Банде и Бориса Дончића *Звучна књига 2014–2019 : рад, изазови и резултати*. Аутори долазе из Библиотеке Савеза слепих Србије „Др Милан Будимир” и представљају своја искуства са *звучном књигом*, као најважнијим средством рада у Библиотеци. Ова се искуства односе и на опрему и процесе обраде звучних књига. Посебан акценат стављен је на међубиблиотечку размену.

Татјана Јовановић, Александра Кручичан, Јелена Пушица су у раду *(Не)мале библиотеке у институцијама културе од изузетног значаја* удружиле искуства из рада Библиотеке Архива Србије, Библиотеке Народног музеја у Београду и Библиотеке Етнографског музеја у Београду. Истакле су особености сваке од три специјалне библиотеке. У Библиотеци Народног музеја акценат је стављен на успешну међуинституционалну сарадњу, Библиотека Архива Србије ушла је у пројекат израде јединственог информационог система за архивску мрежу Србије АРХИС, док је Библиотека Етнографског музеја скренула пажњу на изузетно богат фонд из области етнологије и сродних дисциплина.

Хадија Џигал Кријешторац је у раду *„Čair” – specijalni ogranak biblioteke „Vuk Karadžić” Prijepolje* представила рад специјалног огранка који је крајем 2010. године отворен у оквиру Службе за психијатријске болести Опште болнице у Пријепољу. Детаљно је описан историјат настанка овог огранка као и фонд библиотеке и његов значај у примени библиотерапије и других савремених психијатријских метода, у циљу социјализације пацијената.

Ана Дуковић, Мирјана Радовановић Пејовић, Јасмина Луковић у раду *Школске и јавне библиотеке у дијалогу за њромене – сви на добитку* имплементирале су искуства у раду са децом и младима кроз сарадњу школских и јавних библиотека. На начин у којем се огледа лепота библиотекарског позива, приказане су заједничке активности које спроводе библиотекарски ОШ „Душан Јерковић” и библиотекарски Дечијег одељења Народне библиотеке Ужице.

Зборник затвара рад Драгане Ђорђевић *Румска књижевна колонија*, у коме је, као један од видова активности јавних библиотека, у овом случају Градске библиотеке „Атанасије Стојковић” у Руми, представљена Румска књижевна колонија, као вид приближавања књиге и савременог стваралаштва најширој јавности. Овај програм се реализује у сарадњи са Општином Рума, Заједницом матичних библиотека и Народном библиотеком Србије. Ауторка је укратко представила садржај до сада одржаних колонија и указала на њен значај и у склопу међуинституционалне сарадње.

Осим радова у којима су презентоване активности појединих јавних библиотека у Србији, библиотека при високошколским установама, специјализованим и највишим научним установама, специјалних и школских библиотека, у Зборнику се налазе и радови колега из библиотека у Словенији, Хрватској, Сингапуру. Може се уочити и *genius loci* савременог библиотекарства у глобалном информатичком окружењу. Разлог зашто се

развој савремених технологија огледа и у развоју библиотекарства наизглед је парадоксалан, а управо је тај да библиотекарство задржава традиционално и трајно добро као аксиоме своје делатности – тачност, сигурност и поузданост.

Када је 1994. донет Закон о библиотечкој делатности, локалне власти су биле у обавези да формирају библиотеке у својим општинама. Ове библиотеке су често једини креатори културног живота средине у којој делују, тако да, полазећи од грађе којом располажу свој опсег рада проширују и на сродне делатности као што су: позориште, ликовна уметност, аматеризам, завичајни ствараоци, радионичарски рад... Неколико радова у зборнику посвећено је dobrим примерима из праксе. Они доприносе стварању боље слике о садашњем тренутку нашег библиотекарства.

У неколико радова у Зборнику приказана је делатност специјалних и високошколских библиотека, које су се суочиле са повећаним обимом послова, услед повећања броја корисника (након увођења *Болоњској процеса*) и нових послова (осим традиционално библиотечких), које је донело информатичко окружење. Ови послови надмашују библиотечке послове (израда DOI, класификацијске ознаке за прилоге у часописима, испуњавање и слање упитника за израду ЦИП-а, разна администрирања, додељивање ISBN и ISSN бројева, издавачки и уреднички послови...).

Озбиљност, посвећеност и методолошка утемељеност радова са конференције *Мале библиотеке у великом дијалоју за њромене* који се овде објављују даље ће утицати на видљивост библиотека у културном животу. Доприносиће и потпунијој афирмацији библиотечко-информационе делатности као незаобилазног фактора културе једног народа.

Посебно радује чињеница да се на конференцијама Библиотекарског друштва Србије све чешће појављују радови из различитих типова библиотека. Ова чињеница је показатељ да се БДС распознаје и култивише као кровна институција свих библиотекара Србије, а препознаје се и у региону и шире. Надамо се да ће се овај тренд наставити у наредном периоду, и да ће високи стандарди који су предуслов развоја и поверења не само одржати, већ ће ићи узлазном линијом.

И, на самом крају, остављам предлог да се размисли и о томе да део наредних зборника буде посвећен и добитницима награда које Библиотекарско друштво Србије додељује на Дан библиотекара Србије. То може бити информација о добитницима, краће образложење награде и обраћање добитника Награде „Стојан Новаковић”. Као да би тада све било *све на свом месту*.